

5 kommentarer

Carsten Boll

21. juni 2009 • 13:14

Så kan det da nok være jeg havde talt samsk i dag :) Få ting taler så dejligt klart et sprog som penge.

Svar

Arild Kierkegaard

21. juni 2009 • 16:25

Spændende indlæg, men jeg synes, du vender nedertyskens betydning på hovedet.

Omrk. 200-800 kan vi regne med en urnordisk (nordgermansk) sproggruppe i Norden, og fra omkr. 800-1000 har vi et fællesnordisk tidsrum, med begyndende dialektspaltninger i det 10. århundrede mellem vestnordisk og østnordisk.

Udviklingen mod forskellige "nationale" skriftsprog begynder selvsagt i middelalderen (selv om vore vikingeforfædre ingenlunde var ukendt med skrift; runerne kendes allerede fra begyndelsen af den urnordiske periode).

I Norge regner man med, at det norrøne sprogsystem holdt sig til omkr. 1350, hvorefter "avstanden mellom talespråket og det tradisjonelle skriftspråket blitt så stor at skriversne har vanskeligheter med å opprettholde det morfologiske systemet når de skal skrive uten mønster i eldre aktstykker" (Ragnvald Iversen).

Siden kom Norge som bekendt under dansk indflydelse og blev med Reformationen helt underlagt dansk skriftsprog, der også påvirkede talesproget stærkt (især i byerne og på østlandet).

Til forskel herfra bygger nynorsk eller "landsmålet" på de mest konservative vestnorske dialekter og gammelnorsk (oldnordisk) og udøver en mere eller mindre konsekvent purisme mod visse nedertyske affikser (slækket med årene, men stadig virksom).

Også færøsk har været under kraftig dansk (og derigennem: nedertysk) påvirkning, men finder i stigende grad "hjem" til det norrøne og kommer mere og mere til at ligne en udgave af islandsk (dog stadig med flere "internationalismer").

Kort sagt: Det er ikke på grund af nedertysk påvirkning, vi kan forstå hinanden, men fordi de nordiske sprog historisk set er af én rod – ét sprog.

Derimod kan vi altså takke den nedertyske påvirkning for at have splittet det gamle nordiske sprogfællesskab, idet skandinavisk har fjernet sig afgørende fra islandsk og færøsk.

Der kan også opregnes en lang række eksempler på, at det ene skandinaviske sprog har beholdt et gammelt nordisk ord, mens det eller de andre har taget en tysk gløse til sig.

Selv den nuværende begrænsede skandinaviske sprogforståelse (af Niels Davidsen-Nielsen så smukt kaldet "DRØMMEN om det nordiske sprogfællesskab") er og bliver en skygge af sig selv sammenlignet med vikingetidens "danske tunge" (dönsk tunga) fra Hedeby til Hólar.

På samme måde risikerer vore dages massive engelsk-amerikanske påvirkning at skabe fornyede sproglige kløfter inden for Norden og Skandinavien ikke mindst pga. vore forskellige sprogholdninger og sprogpraksis.

Et enkelt grelt eksempel er her nordmændenes og svenskernes "e-post" over for danskernes tarvelige "e-mail".

Det er dog ikke blot enkeltgloser, men hele vor "mentale geografi", det kommer an på – viljen til at vedkende sig et nordisk kulturelt, sprogligt og identitetsmæssigt fællesskab.

En norsk sprogkvinde blev i København mere end én gang mødt med følgende svar fra unge mennesker, når hun henvendte sig på klingende bokmål: "Sorry, we don't understand Swedish!".

Skal det være danskernes svar til Norden?

Svar

Arild Kierkegaard

21. juni 2009 • 18:34

En god og tankevækkende side om samfundets holdning til dialekt:

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogbort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	OmniGlot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognavn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	

<http://www.spotmedia.dk/dialekt/mainsprog.html>

Svar

august 2009

juli 2009

juni 2009

maj 2009

april 2009

marts 2009

Ole Stig Andersen

21. juni 2009 • 18:40

Jeg har ikke udtrykt mig klart nok, kan jeg se, når Arild Kierkegaard kan indvende at:

Det er ikke på grund af nedertysk påvirkning, vi kan forstå hinanden, men fordi de nordiske sprog historisk set er af én rod – ét sprog.

Naturligvis er det den fælles historiske rod der gør at de skandinaviske standardsprog er indbyrdes forståelige – ét sprog, som du siger. Men hvis ikke de var blevet påvirket massivt og samtidigt af plattysk, ville de antagelig have udviklet sig (meget) længere væk fra hinanden end de har gjort.

Svar

Arild Kierkegaard

21. juni 2009 • 19:39

“Men hvis ikke de var blevet påvirket massivt og samtidigt af plattysk, ville de antagelig have udviklet sig (meget) længere væk fra hinanden end de har gjort.”

Det er da ikke så lidt af en påstand. Hvis de nordiske (skandinaviske) sprog ikke var blevet påvirket så voldsomt af nedertysk, ville de formentlig være blevet præget mere af hinanden (og af sig selv).

Mit indlæg har naturligvis intet at gøre med at genoptage fortidens antityske rumlerier – Sven Clausen og hans ligesindede er for længst lagt i graven – deres “målstræv” var godt for samtiden, men kan ikke eftergøres slavisk af os.

Vi vil ikke af med “begynde” til fordel for “børje”, men vi kunne måske tænke os om en ekstra gang, inden vi lod “starte” fortrænge “begynde” med alle dets udmærkede hjemlige synonymer.

Hvad det handler om, er at lære af fortidens fejl, så vi ikke gentager dem i nutiden. Vi kunne passende begynde med at tage det nordiske sprogfællesskab alvorligt og herunder få et nordisk terminologisk arbejde i stand.

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.